

A szocialisták Szegeden.

A nagygyűlés és a kongresszus. — Szeged az alföldi kerület székhelye. — Szobor Dózsa Györgynek.

(Saját tudósítónktól.) Nagyarányu tüntetést rendezett vasárnap Szegeden a magyarországi szociáldemokrata párt. Az általános választójog érdekében tartott nagygyűlésre már hetek óta készülődtek a szocialisták. Jócsák Kálmán és Varga Ferenc párttitkárok tíz nap óta készítették elő a szegedi munkásságot a monstre-tüntetésre. A nagygyűlés rendezői — mint megírtuk — meghívták az alföldi országgyűlési képviselőket is a vasárnapi népgyűlésre, azonban csak Achim L. András, a csabai képviselő jelent meg, aki hosszabb beszédben élesen kritizálta a távolmaradt honatyákat. A délelőtti választójogi nagygyűlésnek ez volt a legnevezetesebb momentum, egyébként békésen, minden különösebb incidens nélkül folyt le a nagygyűlés. Délután tartotta az alföldi szocialista párt első kongresszusát, amelynek keretében megalakították az alföldi pártszervezetet. Érdekes és jellemző eseménye a délutáni kongresszusnak, hogy nagy lelkesedéssel kimondták, hogy Dózsa Györgynek szobrot állítanak Szegeden. Hogy milyen nagy jelentőséget tulajdonít a szociáldemokrata párt a tegnapi tüntetéseknek, arra jellemző a kiküldöttek névsora. Más gyűlésekre senkit, legfőlegb egy szónokot küldenek, míg most a következő kiküldöttek vettek részt a központ megbízásából úgy a délelőtti nagygyűlésen, mint a délutáni kongresszuson: Ormos Ede dr., a Népszava munkatársa, Wellner Jakab, Buchinger Manó, Jászi Samu, Csizmadia Sándor, Kálmár Jenő, Jócsák Kálmán, Varga Ferenc. Tudósításunk a nagygyűlésről, valamint a kongresszusról alább következik:

A nagygyűlés.

A délelőtti nagygyűlést tüntető fölvonulás előzte meg. Reggel félkilenc órakor a Mars-téren gyülekeztek a szegedi munkások a vidék küldötteivel egyetemben, akik között feltűnést keltett a szabadtéri szerb csoport. Képviselve volt azonkívül az Alföld legkisebb községe is egy-két küldöttel, akik között földmunkások voltak a legnagyobb számmal. Fél tízkor indult el az öt-hatezer főből álló tömeg, amely a Kossuth Lajos-sugáron, a Bástya- és Iskola-utcán végig, a várost megkerülve, vonult a Klauzál-térre, ahol a nagygyűlés lefolyt. Ábrahám Dezső nyitotta meg a nagygyűlést. Ajánlatára elnöknek Jócsák Kálmánt, jegyzőnek Szombath Pált választották meg. Az elnök bejelentette a gyűlésnek, hogy a meghívott képviselők közül egyedül Achim L. András, Békéscsaba országgyűlési képviselője jelent meg.

Achim volt a gyűlés első szónoka. Üdvözlö a nagygyűlést. Sajnálja, hogy egyedül van jelen a képviselők közül, de nem csodálkozik rajta, mert — ugymond — hozzá van szokva, hogy a képviselők csak addig barátjai a népnek, a parasztnak, amíg a voksra szükségük van, választás után azonban, ha a nép előtt kellene mutatkoznok, fej- és hastífuszra hivatkoznak. Ezután az országos politikáról beszélve, élesen támadja a kormányt, amely — szerinte — semmit sem tesz a drágaság megszüntetése érdekében. Foglalkozik a földmívelésügyi miniszter, illetve a miniszterelnök legutóbbi, a drágaság ellensúlyozása érdekében megjelent küldöttség előtt tett kijelentésével. Támadja a kormányt a választójog elodázása miatt is. A drágasággal kapcsolatban fölhozza, hogy csak egy hus olcsó Magyarországon: a hungara. Beszéde végén bejelentette, hogy mindvégig kitart a nép követelése mellett és azoknak mindig szószólója lesz. Tolmácsolja a békésmegyei radikális polgárság és parasztpárt üdvözlését.

Ezután Vadász Armánd dr. ügyvéd (Arad) beszélt hosszasan. Az aradi radikális polgárság üdvözlését tolmácsolta és csatlakozásukat jelentette be a választójogi küzdelemhez.

Utána Huppert Henrik aradi kisiparos az országos kisiparosok és az aradi kisiparosok ne-

vében beszélt, hangoztatva, hogy a kisiparosok mindig támogatni fogják a szocialistákat népjóléti küzdelmeikben.

Szolnokról Szabó Béla dr. a szolnoki radikális polgárság üdvözlését tolmácsolta és a szolnokiak csatlakozását jelentette be a nagygyűlésnek. Élesen támadta Kelemen Bélát, akinek kijelentéseivel, illetve a szociáldemokrata párt-hoz intézett levelével hosszasan foglalkozott.

Majd Hollós József dr. szegedi orvos az Országos Választójogi Szövetség szegedi fiókjának nevében beszélt. A szónok behatóan foglalkozott Magyarország közegészségügyi állapotaival és konstataálta, hogy Magyarországon nagyobb gondot fordítanak a lótenyésztésre, mint a nép egészségére.

Ezután Buchinger Manó, a szociáldemokrata párt központi kiküldötte lépett az előadói emelvényre. Hivatkozott arra, hogy a szocialisták azok, akik Magyarországon föllismerték a nyomort és ők azok, akik folytonosan küzdenek, hogy Magyarországot egy szebb jövő felé vigyék. Örövend annak, hogy végre a polgári osztályból is akadnak, akik csatlakoznak a szocialisták mozgalmához. Beszélt a negyvennyolcas szabadságharcról és párhuzamot vont a mai és a negyvennyolcadiki állapotok között. Egyórási beszédét így végezte:

— A szociáldemokrata párt agitátorait azzal vádolják, hogy, ha Magyarországon közállapotokról beszélnek, sötétebb színben festik azt le, mint amilyenek. Aki azt mondja, hogy ebben az országban a nép nem éhez, nem nyomorog, az hazudik. Aki élesterku hazafi van Magyarországon, mind azt hirdeti, hogy azért pusztulunk, veszünk, mert nincs kereskedelem, iparunk. Hát ilyen viszonyok között lehet-e tisztességes ipar, kereskedelem, lehet-e jólét, amikor néhány ezerholdas érdekében olyan drágaságot csinálnak mesterségesen, hogy a nép szőkik, mindennap többen vándorolnak ki ebből a tejjel-mézszel folyó Kánaánból. És amikor itt a csőd, a végveszedelem, akkor a miniszterelnök azt mondja körmonfont beszédben az előtte megjelenő küldöttségnek, hogy egyen a nép kenyeret és zöldséget, ha drága a hus. Tévednek, akik azt hiszik, hogy ez a kormány tesz valamit az agráriusok ellen. Ugyilátszik, Magyarországnak az van a sors könyvében megírva, hogy úgy maradjon, ahogy ezelőtt pár évtizeddel volt. Véleménye szerint, mindezek ellen csak egy eszköz van, amellyel lehet minden népellenes akcióval szembeállani: az általános, titkos, községenkénti választójog. A főterekvés az legyen, hogy ne csak jogot, de olcsóbb húst és kenyeret is követeljünk. És ha az ország összes agráriusai és a nép ellenségei elibünk állnak, akkor is ki fogjuk vinni jogainkat.

Utána Csizmadia Sándor beszélt. Beszédét azzal végezte, hogy a szociáldemokratáknak nem az öklök forradalma kell, hanem a fejeké. A Magyarországi Földmunkások üdvözlését és csatlakozását jelentette be.

Végül Jócsák Kálmán a következő határozati javaslatot nyújtotta be, amit a nagygyűlés egyhangulag elfogadott:

Az alföldi városok és községek munkásságának 1910 október harmincadikán délelőtt tartott együttes nagygyűlése elhatározza, hogy az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választójog mielőbbi törvénybeiktatása végett emlékiratot terjeszt a képviselőház elé. Az emlékiratban a választójog megszüntetése mellett eleve tiltakozik egyes körök azon terve ellen, hogy a választójog megalkotásánál a földmunkásságot továbbra is kizárják és hogy a falusi kerületekben a nyílt szavazás rendszerét tartsák meg továbbra is.

Az emlékirat benyújtásával a nagygyűlés az elnökséget bizza meg. Egyben föl hívja az alföldi városok és községek munkásságát és radikálisan gondolkozó polgárságát, hogy a közel jövőben megindítandó agitációjukkal ezen memorandumnak súlyt adjanak.

Ezután a nagygyűlés véget ért. A résztvevők csöndben eloszlottak. A nagygyűlésen a határozatot Papp Menyhért képviselte.

A kongresszus.

Délután két órakor az alföldi városok és községek szociáldemokratákiküldötteinek részvételével kongresszus volt a szegedi Munkás Otthon nagytermében, melynek keretében megalakították az Alföldi szociáldemokrata párt-szervezetet és annak vezetését.

A kongresszus elnökéül Varga Ferencet (Arad), jegyzőjeül Kocsis Mihályt (Makó) választotta:

Az első szónok Wellner Jakab volt, aki A politika és a sajtó napirendet fejtegette. Beszéde végén a következő határozati javaslatot terjesztette be, amit a kongresszus egyhangulag elfogadott.

Az 1910. évi október hó harmincadikán, a szegedi Munkás-Otthonban megtartott értekezlet megállapítja, hogy a Khuen-kormány ugyanolyan szemfényvesztő játékot űz az általános, egyenlő és titkos választójog kérdésével, mint az előző kormányok.

Az értekezlet az általános választójog kérdésében a legélesebb harcra szólítja föl a munkásságot, mert az ország pusztulását csak az gátolhatja meg, ha az osztályparlament helyébe a népparlament jön, amely az agráriusok és klerikálisok néprontó törekvéseit megátalja.

A sajtó kérdésében az értekezlet megújítja a szociáldemokrata pártgyűléseknek a Népszavára vonatkozó határozatait, amelyeknek értelmében minden szervezett munkásnak kötelessége a központi pártlapra előfizetni és annak érdekében agitálni.

Az értekezlet belátja, hogy a pártvezetőség azért határozta el a Népszava árának fölemelését, mert a szervezett munkások nagyobbik fele nem tette meg kötelességét, illetőleg nem fizetett elő a Népszavára. Ilyenformán, hogy a lap fönnállása biztosítva lehessen, csakis a kényszerítő szükségnek engedve, határozta el a pártvezetőség az emelést, hogy így megszüntesse a lap deficitjét, lehetővé tegye annak fejlesztését és a pártagitációra beszolgáltatott összeget igazi céljaira fordíthassa.

Az értekezlet kimondja, hogy minden elvtársnak kötelessége az általános választójogért folyó küzdelemben résztvenni, de egyúttal kimondja azt is, hogy mindenkinek kötelessége nemcsak előfizetni a pártlapjára, a Népszavára, hanem annak érdekében a legmesszebbmenő agitációt is kell folytatnia.

Ezután Jászi Samu Szakszervezet és szakszervezeti mozgalom címen tartott előadást, amelynek végeztével határozati javaslatot nyújtott be, amit szintén egyhangulag elfogadtak. A határozati javaslat a következő:

A magyarországi munkásmozgalom minden eddigi vívmányát főleg az egységes, centralizált szakszervezeteknek köszönheti. A tökéletes centralizációjával és a különböző munkáltató szervezetek támadásával szemben csak akkor teljesíthetik a szakszervezetek hivatásukat, ha működési körük az egész országra terjed, illetve ha szakmánként országosan szervezik a munkásokat. Viszont az összmunkásság anyagi és kulturális érdeke okvetlen megkívánja, hogy a szakmai szervezetek szoros kölcsönösségi viszonyban álljanak egymással. Ezt figyelembe véve, kimondja az 1910 október hó harmincadikán Szegeden tárgyaló kerületi pártértekezlet, hogy a negyedik szakszervezeti kongresszus határozatát magáévá téve, kötelességévé teszi a vidéki városoknak, ahol több munkásszervezet van, hogy minél előbb válasszanak szakszervezeti bizottságot, amelynek feladata:

- a) a szakszervezeti tanács határozatainak végrehajtása;
- b) a helyi szakszervezetek kölcsönösségi viszonyainak ápolása és közöttük az egyetértő közös munkálkodás elősegítése;
- c) a még szervezetlen munkásoknak a szakszervezetekbe való bevonása;
- d) a jogvédelem közös rendezése;
- e) a lehetőség szerint közös utasszállók létesítése;
- f) minden, a munkások életviszonyait érintő gazdasági kérdésekben irányító állásfoglalás;
- g) statisztikai adatok gyűjtése és azoknak a szakszervezeti tanácshoz való beküldése.

A szakszervezeti bizottságok a helyi szervezetek kiküldötteiből állanak. A saját kebelükből választanak elnököt és jegyzőt. Az elnök és jegyző képviselik a helyi szervezeteket a szakszervezeti tanácscsal szemben, kötelesek annak határozatait a bizottságok elé terjesztetni s a szakszervezeti tanácscsal az állandó érintkezést föntartani. A bizottságok működéséről időközönként jelentés teendő. Minden év végén pedig összefoglaló írásos jelentés teendő a szakszervezeti tanácsnak.

Ezen szabályzat megváltoztatására csak a kongresszus jogosult.

Fontos pontja volt a napirendnek Jócsák Kálmán előadása. Jócsák A földmunkások szervezkedése címen tartott előadást, amely a földmunkások szervezetbe való bevonását célozza.

Varga Ferenc tartott ezután előadást az